

รายงานการประชุม

คณะกรรมการศึกษา สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอของ คสช.

ว่าด้วย การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ :

กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง
ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒

วันพฤหัสบดี ที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ผู้เข้าประชุม

- | | |
|-----------------------------------|--|
| ๑. นายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ | ที่ปรึกษา |
| ๒. ผศ.ปราณี พันธุมสินชัย | ที่ปรึกษา |
| ๓. ท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ เสถียรไทย | ประธานกรรมการ |
| ๔. รศ. จิราพร ลิ้มปานานนท์ | รองประธานกรรมการ |
| ๕. นายสุทธิ อัชฌาศัย | กรรมการ |
| ๖. นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์ | กรรมการ (ผู้แทนรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ปลัดกระทรวงฯ มอบหมาย) |
| ๗. แพทย์หญิงฉันทนา ผดุงทศ | กรรมการ |
| ๘. นายรังษิ จัยมณี | กรรมการ |
| ๙. นายสุพัฒน์ ธนะพิงค์พงษ์ | กรรมการ |
| ๑๐. นายแพทย์ปรเมษฐ์ กิ่งไก่อ | กรรมการ (ผู้แทนรองผู้ว่าราชการจังหวัดระยองที่ผู้ว่าราชการ จังหวัดมอบหมาย) |

๑๑. ดร. เดชรัตน์ สุขกำเนิด

เลขานุการ (ผู้แทนเลขาธิการ คสช.)

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายแพทย์นรินทร์ พิทักษ์วัชร

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. นายสุรชัย ตรงงาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๓. นายไพสิฐ พาณิชกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๔. พตท. ปกรณ์ สุชีวกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๕. นายศุภกิจ นันทะวรการ

มูลนิธินโยบายสุขภาวะ

๖. นางภรณ์ สวัสดิ์รักษ์

เครือข่ายวางแผนและผังเมืองเพื่อสังคม

๗. นายแพทย์วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
กรมควบคุมโรค

๘. นายแพทย์สุทธิพัฒน์ วงศ์วิทย์ภิชิต

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
กรมควบคุมโรค

๙. นายภูวิช ยมนา

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑๐. นายบัณฑิต ประดิษฐ์

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑๑. นายธนิษฐ์ สุคนธนิกร

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๒. นางสาวสมพร เพ็งคำ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๓. นางนุชนารถ นาคขำ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๔. นางวิไลรัตน์ จันเพ็ง

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๕. นางสาวฐนิตา สุวรรณกิตติ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๖. นางสาวนิษฐา แซ่เอี้ยว

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๗. นายนิพล ธนธัญญา

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ผู้ไม่เข้าประชุม (เนื่องจากติดภาระกิจ)

| | |
|------------------------------|-----------|
| ๑. นายวสันต์ พานิช | ที่ปรึกษา |
| ๒. นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา | ที่ปรึกษา |
| ๓. นายทวิสุข พันธุ์เพ็ง | กรรมการ |
| ๔. นายอุภัย วายุพัฒน์ | กรรมการ |
| ๕. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์ | กรรมการ |
| ๖. ผศ. ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ | กรรมการ |
| ๗. นายโชคก วิริยะพงษ์ | กรรมการ |
| ๘. นางถวิลวดี บุรีกุล | กรรมการ |
| ๙. นายวีระวัฒน์ ธีระประศาสน์ | กรรมการ |
| ๑๐. นายสุริชัย หวันแก้ว | กรรมการ |
| ๑๑. นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ | เลขานุการ |

เปิดการประชุม เวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งเพื่อทราบ

ท่านผู้หญิง ดร.สุชาวัลย์ เสถียรไทย ประธานการประชุม แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าวันที่ ๒ - ๓ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา ทางศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “Health Impact Assessment (HIA): A Tool to Make Healthy ASEAN People Healthier” ที่โรงแรมโรสกาเด็นท์ สวนสามพราน จ.นครปฐม ในการนี้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันพัฒนา Recommendation Paper Health Impact Assessment (HIA): A Foundation for the Well-being of the ASEAN Community เพื่อเสนอต่อคณะมนตรีสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และผลักดันเข้าสู่การประชุมอาเซียนระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่ชะอำ หัวหิน

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒

ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ฝ่ายเลขานุการ ได้จัดทำรายงานการประชุมและเสนอต่อคณะกรรมการฯ ดังเอกสารประกอบระเบียบวาระที่ ๒ ในการนี้ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตและให้ข้อเสนอแนะว่า ในการประชุมแต่ละครั้งควรมีการนับองค์ประชุมด้วย ซึ่งควรให้องค์ประชุมมากกว่ากึ่งหนึ่ง ถ้าต้องการขอมติสำคัญจากที่ประชุมแต่ไม่ครบองค์ประชุม ฝ่ายเลขานุการฯ ควรเวียนหนังสือเพื่อขอมติจากคณะกรรมการทุกท่าน อย่างไรก็ตามประธานได้ชี้แจงว่าการประชุมที่ผ่านมาของคณะกรรมการยังไม่มีมติตัดสินใจอะไรที่ต้องการมติที่ครบองค์ประชุม อีกทั้งหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นลักษณะ ของการศึกษาและ ติดตามการดำเนินงาน ตามข้อเสนอฯ ไม่มีผลในเชิงบังคับหรือให้คุณให้โทษต่อผู้ใด ซึ่งหากที่ประชุมต้องการให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย จะต้องนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อการตัดสินใจ

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง รายงานผลการตรวจติดตามการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง

ความเป็นมา

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ รองนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ) เดินทางไปติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง ณ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยมีข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ดังนี้

(๑) ให้กระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใน จังหวัดระยอง โดยการควมรวมสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดระยอง แล้วจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยระยอง

(๒) ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พิจารณาความเหมาะสมและศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน /ชุมชนให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดตั้งศูนย์แพทย์ /พยาบาล เพื่อให้บริการด้านการตรวจสุขภาพแก่ประชาชนเฉพาะในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมเป็นกรณีพิเศษ

(๓) ให้กระทรวงมหาดไทย ศึกษาและพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

(๔) ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องศึกษาและพิจารณาความ เหมาะสมในการมอบหมายให้มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาประชากรแฝงอย่างยั่งยืน

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ ลงมติเห็นชอบตามรายงานผลการตรวจติดตามการ ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและ จังหวัดระยองของรองนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ) ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอ และให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับความเห็น ของกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการจะให้หน่วยงานกลางในรูปแบบองค์กรอิสระรับผิดชอบการแก้ไขปัญหา ประชากรแฝงอย่างยั่งยืนไปประกอบการพิจารณา และให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับ ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑. การที่รัฐบาลจัดตั้งศูนย์การแพทย์ และขยายโรงพยาบาลมาบตาพุดเป็น ๒๐๐ เตียง นั้นเป็น สิ่งที่ดี แต่มีความกังวลเกี่ยวกับจำนวนแพทย์ และพยาบาล ที่จะไปทำงาน เนื่องจากปัจจุบันการผลิต และ การจัดสรรแพทย์ และ พยาบาล ไปทำงาน ยังโรงพยาบาลมาบตาพุดยังเป็นแบบ ระบบเดิม จึง เสนอว่า มหาวิทยาลัยที่จะตั้งขึ้นในจังหวัดระยอง ควรเป็นมหาวิทยาลัยที่สามารถ ผลิตแพทย์และพยาบาลได้ด้วย และควรมีนโยบายให้โรงพยาบาลศูนย์ระยอง หรือโรงพยาบาลมา บตาพุดสามารถผลิตแพทย์ พยาบาลใน ด้านอชีวเวชศาสตร์ได้ด้วย โดยมีช่องทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๑) จัดทำรายงานให้เห็น ข้อจำกัดในก ารดำเนินงาน พร้อมจัดทำ ข้อเสนอแนะใน การ ดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) เสนอผ่านช่องทางของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อจัดให้เกิด ระบบรองรับการจัดตั้งศูนย์ การแพทย์/พยาบาล

๓) ใช้โครงสร้างของกรมควบคุมโรคที่มีอยู่ คือโครงการศูนย์อชีวอนามัย และผลิตภัณฑ์ให้เกิด โรงพยาบาลอชีวอนามัยขึ้นมาก่อน ซึ่งมีโครงสร้างไม่ยุ่งยากและอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรม

ควบคุมโรคที่ดูแลเรื่องอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีความพยายามจัดตั้งเป็นลักษณะของสถาบันการศึกษา ซึ่งก็จะใช้เวลาค่อนข้างนาน

๔) ตั้งมหาวิทยาลัยแพทย์ เป็นเอกชน โดยมีข้าราชการที่เกษียณจากกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ทำงาน ในรูปแบบเครือข่ายร่วมกับโรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลทั่วไป

๕) อาจจะยังไม่จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนแพทย์ แต่ควรสร้างผู้เชี่ยวชาญ หรือพยาบาล อาชีวอนามัยเพื่อรองรับการวินิจฉัยของแพทย์ เพราะสามารถทำได้ง่ายกว่าการตั้งมหาวิทยาลัยแพทย์ หรือใช้ศักยภาพที่มีอยู่ เช่น คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบพื้นที่ Eastern Seaboard ซึ่งมีบุคลากรอยู่แล้ว และ มหาวิทยาลัยบูรพาที่กำลังจะเปิดคณะแพทยศาสตร์ มีโรงพยาบาลสมเด็จพระราชา เป็นเครือข่าย นอกจากการเรียนการสอนแล้วยังมีการทำวิจัยควบไปด้วย จะเห็นได้ว่า กรณีนี้ไม่ได้ขาดแคลนทรัพยากร แต่ขาดการประสานความร่วมมือที่ดี

๖) เสนอผ่านช่องทางคณะกรรมการกำลังคนด้านสาธารณสุข ที่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติตั้งขึ้น ซึ่งมี นพ. มงคล ฤ สงขลา เป็นประธาน

๗) จัดทำรายละเอียดการตั้งมหาวิทยาลัยในจังหวัดระยอง ทำข้อเสนอผ่าน คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อขยายข้อเสนอในเชิงนโยบายชัดเจนขึ้น

มติที่ประชุม รับทราบ โดยให้ฝ่ายเลขานุการรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปพิจารณาดำเนินการ

๓.๒ มติคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ความเห็นของคณะกรรมการศึกษาฯ กรณี ข้อห่วงใยต่อกระบวนการอนุมัติ อนุญาตโครงการในช่วงระหว่างที่แนวทางการดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ ยังไม่มีการประกาศเป็นทางการ

ความเป็นมา

ตามที่ยุทธศาสตร์การได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) กรณี เสนอให้รัฐบาลชะลอการขยายและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ในพื้นที่มาบตาพุดและบ้านฉางในระหว่างการทบทวนและปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยอง โดยให้มีการกำหนดแนวทางและกระบวนการตัดสินใจในการให้อนุมัติ /อนุญาต ให้ความเห็นชอบการขยายโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/

๒๕๕๒ ซึ่งที่ประชุมได้มีข้อห่วงใยต่อ กระบวนการอนุมัติ อนุญาตโครงการในช่วงระหว่างที่แนวทางการดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ ยังไม่มีการประกาศเป็นทางการ ดังนั้นจึงได้มีมติ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการประสานงานการบรรจุเป็นวาระเร่งด่วน เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยให้ประธานคณะกรรมการฯ เป็นผู้นำเสนอ รวมทั้งให้เชิญคณะกรรมการบางท่านเข้าร่วมการประชุม คสช. ด้วยนั้น

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้บรรจุเรื่องดังกล่าวในระเบียบวาระที่ ๖.๒ เรื่อง “รายงานความเห็นของคณะกรรมการศึกษา สนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วย การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง ” (เอกสารแนบวาระที่ ๓.๒.๑) ในการนี้ที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ที่มีนายวิทยา แก้วภราดัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รองประธาน คสช. ทำหน้าที่ประธานในการประชุม ได้มีมติรับทราบรายงานความเห็นของคณะกรรมการศึกษาฯ ที่เสนอแนวทางการดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ ใน ๓ รูปแบบ ซึ่งที่ประชุมมีข้อสังเกตโดยสรุป ดังนี้

- ๑) ควรพิจารณาดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ ในแนวทางที่ ๒ และ ๓ คู่ขนานไปพร้อมกัน
- ๒) มีข้อคิดเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งองค์กรอิสระฯ อาจไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากกระทบสิทธิภาคเอกชน
- ๓) การดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ ควรยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก แต่หากเอกชนรายใดที่พิสูจน์ได้ว่าดำเนินโครงการที่ดีก็ควรพิจารณาออกใบอนุญาตได้

และให้เลขาธิการ คสช. รับข้อสังเกตจากที่ประชุมไปแจ้งให้คณะกรรมการศึกษา สนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอของ คสช. . สรุปเสนอนายกรัฐมนตรีต่อไป ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้ทำหนังสือเลขที่ สช . ๕๒๗/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อรายงานความคิดเห็นดังกล่าวให้ได้รับทราบเบื้องต้นแล้ว

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๓ ผลการเจรจาระหว่างผู้แทนชุมชนจังหวัดระยองและนักวิชาการกับนายกรัฐมนตรี วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒

ความเป็นมา

ตามที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้อนุญาตให้นายสุทธิ อัจฉาตย์ ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก นำคณะผู้แทนกลุ่มชุมชนในบริเวณพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยองและนักวิชาการ จำนวน ๓๕ คน เข้าพบเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและใกล้เคียง ทั้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุขภาพ เป็นต้น ในวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒ เวลา ๐๘.๐๐ น. ณ ห้องสีเขียว ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล

โดยในการเข้าพบครั้งนี้ ได้มีการสรุปการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาจให้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันสามฝ่ายคือ ภาคประชาชนในพื้นที่ ภาครัฐและนักวิชาการ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมและเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาให้เกิดเป็นรูปธรรมภายใต้แนวทางที่นายกรัฐมนตรี ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งหากเห็นว่าตรงไหนย่อหย่อนจะมีกลไกอะไรที่จะช่วยให้ติดตามได้ง่ายขึ้น เช่น ที่ใดมีกลิ่นหรือสารพิษ ฯลฯ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการรูปแบบพิเศษ การบริหารโครงการต่าง ๆ ที่เข้าข่ายมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ การตั้งองค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเรื่อง ๕๕ โครงการเกี่ยวกับการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มซึ่งจะมีการลงทุนในพื้นที่จังหวัดระยอง ทั้งนี้แนวทางและรายละเอียดของการดำเนินการดังกล่าว นั้น จะมีการนำเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้ง จากนั้น นายกรัฐมนตรี ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลการประชุมร่วมกัน โดยมีรายละเอียดตาม รายงานของวิไลวรรณ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก สำนักโฆษก วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒ ดูข้อมูลเพิ่มเติมที่ <http://www.thaigov.go.th>

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๔ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ความเป็นมา

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีประกาศ เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ โดยครอบคลุม ๘ ประเภทโครงการ รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระที่ ๓.๔

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๕ มติการประชุมคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ครั้งที่ กพอ. ๓/๒๕๕๒ วันจันทร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติการประชุม เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เห็นชอบข้อเสนอทางนโยบาย เรื่อง ผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอ ๓ ข้อ ไปพิจารณาดำเนินการ ส่วนอีก ๒ ข้อ คือ (๑) ให้รัฐบาลทบทวนและปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยอง โดยจัดตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน วางและจัดทำผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยองฉบับใหม่ ปรับปรุงระบบการจัดการทรัพยากรน้ำใหม่ พิจารณาปรับปรุงระบบและมาตรการทางการคลังและจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดระยอง จัดให้มีระบบและกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมโดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชน และจัดให้มีบริการทางสังคม ซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในทุกขั้นตอน (๒) ให้รัฐบาลชะลอการขยายและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ในพื้นที่มาบตาพุดและบ้านฉาง ในระหว่างการทบทวนและปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยอง โดยให้มีการกำหนดแนวทางและกระบวนการตัดสินใจในการให้อนุมัติ /อนุญาต /ให้ความเห็นชอบการขยายโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ให้คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี(นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ) เป็นประธาน รับไปพิจารณาแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

ในการนี้คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาข้อเสนอดังกล่าวไปครั้งหนึ่งแล้วในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ รายละเอียดฝ่ายเลขานุการได้รายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบแล้ว

ต่อมาคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกได้มีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานแก้ไขปัญหา ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ ณ อาคาร ๓ รัฐสภา ที่ประชุมมีมติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามข้อเสนอของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ดังนี้

๑. มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือร่วมกับ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และจังหวัดระยอง เพื่อ พิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco-Industrial Town) พร้อมทั้งเสนอขั้นตอน /วิธีการทำงาน แผนงาน /โครงการที่ชัดเจนพร้อม งบประมาณ และนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการ กพอ. ครั้งต่อไป

๒. มอบหมายจังหวัดระยองและเทศบาลเมืองมาบตาพุด จัดทำโครงการแก้ปัญหาการจัดเก็บขยะ มูลฝอยและปัญหาชุมชนที่ยังขาดแคลนน้ำประปา เพื่อขอใช้งบอุดหนุนส่วนท้องถิ่นตามนโยบายรัฐบาล

๓. มอบหมายกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง จัดทำโครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง ประกอบด้วย การขยายโรงพยาบาลมาบตาพุด เป็นโรงพยาบาลอาชีวเวชศาสตร์ขนาด ๒๐๐ เตียง และการเพิ่มขีดความสามารถของโรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลบ้านฉาง และโรงพยาบาลนิคมพัฒนา เพื่อขออนุมัติใช้งบประมาณตามแผนปฏิ บัติการไทย เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถตอบสนองปัญหาเร่งด่วนและความจำเป็นของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. มอบหมายกระทรวงอุตสาหกรรมและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตรวจสอบ โครงการลงทุน ๕๕ โครงการที่อยู่ระหว่างรออนุมัติโครงการ ว่ามีโครงการใดที่จะทำให้ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น และโครงการใดเข้าข่ายอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ๘ ประเภท ตาม ประกาศกระทรวงเรื่องโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒

๕. มอบหมายการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและกรมควบคุมมลพิษรายงานผลการ ติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม /มลพิษในพื้นที่มาบตาพุดต่อคณะกรรมการ กพอ. เพื่อทราบในการ ประชุมทุกครั้ง และขอให้หน่วยงานเร่งรัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยใช้ ภาษาที่เข้าใจง่าย นอกเหนือจากการเผยแพร่ในเว็บไซต์

๖. มอบหมายเทศบาลเมืองมาบตาพุด ร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง ยกร่างข้อบัญญัติ ท้องถิ่นสำหรับควบคุมการก่อสร้างอาคารและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เตรียมไว้ในกรณีที่ผังเมืองรวมมาบตา พุดฉบับใหม่ ไม่สามารถจัดทำแล้วเสร็จและประกาศเป็นกฎกระทรวงได้ก่อนที่ผังเมืองรวมฉบับปัจจุบันจะ ล้มอายุในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๗. มอบหมายสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจสำมะโนประชากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็น จริง

๘. มอบหมายจังหวัดระยอง ประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในการสนับสนุน การสำรวจข้อมูลประชากรแฝงของจังหวัดระยอง ซึ่งจะเริ่มในเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ ให้เป็นระบบที่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับการสำมะโนประชากรที่จะมีขึ้นในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ เพื่อให้ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

๙. มอบหมายสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย (สำนัก ทะเบียนราษฎร) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาประชากร แฝงอย่างยั่งยืนภายใน ๖๐ วัน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๖ คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือคำสั่งกำหนดมาตรการหรือ วิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษา ศาลปกครองกลาง วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒

ความเป็นมา

ตามที่สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนและประชาชนชาวมาบตาพุด รวม 43 ราย ได้ยื่นฟ้อง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เลขธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข และการ นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ว่า ร่วมกันออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตาม ขั้นตอน วิธีการ อันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้นตลอดจนละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร โดยเฉพาะตามมาตรา 67 วรรค สอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่กำหนดให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ สุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ในชุมชนจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน และให้องค์กรอิสระซึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพเสียก่อน แต่ภายหลังรัฐธรรมนูญ 2550 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดยังคงรับเรื่อง พิจารณา หรือให้ความเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาตให้ ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพในพื้นที่ จังหวัดระยองตามปกติเหมือนที่เคยทำมา มี จำนวนถึงกว่า 76 โครงการ โดยไม่สนใจว่าจะต้องนำบทบัญญัติของกฎหมายมาไปปฏิบัติในพื้นที่

ในคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีกับพวกได้ยื่นคำขอมาพร้อมกับคำฟ้องโดยขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือ วิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยขอให้ศาลมีคำสั่งระงับโครงการหรือ กิจกรรมจำนวน 76 โครงการที่กำลังดำเนินการในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอบ้านฉาง และใกล้เคียง จังหวัดระยอง ไว้เป็นการชั่วคราวก่อนศาลจะมีคำพิพากษา

วันที่ 29 กันยายน 2552 ศาลปกครองกลาง องค์คณะที่ 19 โดย นายภานุพันธ์ ชัยรัต ตุลาการ หัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง ซึ่งเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน ในคดีหมายเลขดำที่ 708/2552 ได้มีคำสั่ง บรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี ให้ระงับ 76 โครงการเพื่อคุ้มครองชุมชนมาบตาพุด ดังนี้

ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 7 ท้ายคำฟ้องไว้เป็น การชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้น โครงการหรือ กิจกรรมที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจกรรมซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลง วันที่ 16 มิถุนายน 2552 ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 67 วรรค สอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑. การประเมินผลกระทบ ขณะนี้มีการกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะรายโครงการเท่านั้น แต่ยังไม่ได้การแก้ไขปัญหามาในภาพรวม ทั้ง ๆ ที่มีแนวทางปฏิบัติในเรื่อง Strategic Environment Assessment (SEA) ที่ผ่าน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว ถึงแม้ว่าท่านนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำเครื่องมือ SEA ไปใช้เพื่อประกอบการพิจารณาในโครงการของรัฐ ขนาดใหญ่ แต่ยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง อีกทั้งเรื่อง SEA ที่ได้บรรจุไว้ในแผนงานแต่ไม่ได้

งบประมาณ จากนั้นไปขอการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ปรากฏว่าไม่อนุมัติงบประมาณ เนื่องจากขาดข้อมูลพื้นฐานที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งการทำข้อมูลค่อนข้างยืดเยื้อ ในส่วนโมเดลของการนิคมอุตสาหกรรมใช้เวลา ๘ ปี งบประมาณ ๒๐ ล้านบาท เมื่อทำเสร็จแล้วบอกใช้ไม่ได้ ต้องซื้อเครื่องมือใหม่ ซึ่งบอกว่า ๑ ปีจะดำเนินการเรียบร้อยทุกอย่าง แต่ผ่านมาแล้ว ๓ ปี ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ซึ่งน่าเป็นห่วงคนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง

๒. การศึกษาศักยภาพรองรับมลพิษทางอากาศของมาบตาพุด ในขณะนี้มีการซื้อเครื่องมาติดตั้งเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานแล้ว แต่ด้วยเหตุทางเทคนิคเครื่องเสียจาก ไฟผ่า อีกทั้งข้อมูลที่ได้ไม่ครบถ้วน จึงให้กรมควบคุมมลพิษเข้ามาช่วยดูในเชิงเทคนิคและคุณภาพของข้อมูล ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการเสร็จสิ้นผ่านในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งจะเปิดให้สาธารณะได้รับรู้ข้อมูลด้วย

๓. ตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรี (กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ) ได้กล่าวไว้ว่าจะให้มีการเปิดเผยข้อมูลมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศให้มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการทำแผนการป้องกันปัญหาและควบคุมมลพิษ ทางจังหวัดระยองควรบรรจุเรื่องนี้ในแผนป้องกันปัญหาและควบคุมมลพิษด้วย ทั้งนี้ทางฝ่ายเลขาฯ อาจจะนำเสนอเรื่องนี้ควบคู่กับเรื่องโรงพยาบาลศูนย์อ่าวลึกเวชศาสตร์ องค์กรอิสระ ผ่านทางคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) เพื่อให้เกิดการผลักดันด้านนโยบายต่อไป

๔. ที่ผ่านมามีการดำเนินงานด้าน HIA สามารถผลักดันเข้าไปถึงเวทีอาเซียน สำหรับมาบตาพุดสามารถเคลื่อนได้ด้วยแรงผลักดันจากสายสุขภาพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานด้าน SEA และ HIA อย่างรวดเร็ว ควรหาวิธีการเชื่อมโยงการศึกษา ๒ เรื่องนี้เข้าด้วยกัน โดยอาจจะจัดประชุมเชิงวิชาการเพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น

๕. จากการประชุม สมาคมนานาชาติการประเมินผลกระทบ (International Association for Impact Assessment: IAIA) พบว่าการประเมินผลกระทบ มีหลายแบบ สามารถนำมาใช้ได้หลายมิติ เช่น โครงการทำถนนจากจีนมาไทย มีการดำเนินการเรื่อง Cultural Impact การทำ EIA ในบ้านเราตั้งโจทย์ผิดตั้งแต่แรกจะไม่สามารถขยายไปประเด็นอื่นได้ เช่น ตาม วาระที่ ๓.๔ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ระบุจำนวน ๘ โครงการอย่างชัดเจน นั้นหมายถึงว่าถ้านอกเหนือจาก ๘ ประเภทโครงการไม่มีผลกระทบที่รุนแรงใช้หรือไม่

๖. จากการเรียนรู้ในเวที IAlA พบว่าเรื่อง HIA ไม่ควรระบุรายโครงการ แต่ควรดำเนินการในระดับนโยบาย ในระดับแผนงาน เช่น กรณีมาบตาพุด จะศึกษาเฉพาะมาบตาพุดไม่ได้ต้องดูทั้งจังหวัด ศึกษาแผนพัฒนาต่างๆ ที่ลงไปในจังหวัด ตั้งแต่แผน Eastern Seaboard แผนปิโตรเคมี แผนประชาคม แผนผังเมือง ถ้าศึกษาเฉพาะมาบตาพุดจะไม่สามารถมองภาพรวมทั้งหมดได้ และต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามากำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบ ร่วมกัน การทำ SEA และ EIA ก็เช่นเดียวกันถ้ามองเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะไม่สามารถมองภาพรวมทั้งหมดได้ ทั้งนี้การทำ SEA ควรมีการทำความเข้าใจเงื่อนไขข้อกำหนดก่อน เพราะเมื่อมอบหมายให้ สผ . รับผิดชอบ SEA ทาง สผ . จะติดกับข้อกำหนด ติดกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่บังคับไว้ ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามผลักดันให้ สผ . ทำเรื่อง SEA แต่ตามโครงสร้างการทำงานของ สผ. ไม่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้

๗. เรื่องการทำแผนควบคุมมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาการทำแผน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนแล้ว ซึ่งโครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการจัดทำภูมิทัศน์ปลูกต้นไม้ ซึ่งไม่ตอบโจทย์ของการทำแผนควบคุมมลพิษ พอมีกา รแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาเพิ่มเติมจึงได้ผลักดันให้ทำ SEA ในระดับนโยบายที่มาบตาพุด โดยใช้ข้อมูลการศึกษา Carrying Capacity ของคณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งควรมีการเปิดเผยข้อมูลแหล่งกำเนิดข้อมูลมลพิษเพื่อประกอบการทำ SEA ทั้งนี้ฝากให้คณะกรรมการชุดนี้ช่วยผลักดันและติดตามการบรรจุเรื่อง SEA ไว้ในแผนควบคุมมลพิษด้วยเหตุผล ๒ ประการคือ(๑) เนื่องจากกำลังมีการปรับปรุงผังเมืองรวมมาบตาพุดฉบับใหม่ SEA จะเป็นปัจจัยที่กำหนด Input ในพื้นที่สีม่วงในอนาคต และอาจจะลดพื้นที่สีม่วงเดิมที่ไปซ้อนทับพื้นที่สีเขียว (๒) ขณะนี้ผังเมืองกำลังร่าง พรบ. ใหม่หลังจาก พรบ. เดิมกฤษฎีกาไม่ผ่านให้ คณะกรรมการผังเมืองระบุว่าหากผังเมืองระดับนโยบายมีการกำหนดไว้แล้ว ผังเมืองระดับชุมชนจะต้องทำผังเมืองรองรับผังเมืองนโยบาย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดนโยบาย ๒ ระดับ โดยมีการกำหนดให้พื้นที่จังหวัดระยองเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และ ศูนย์กลางพลังงาน ถ้าไม่ทำ SEA ในที่สุดนโยบายจากอุตสาหกรรมจะนำไปสู่การกำหนดพื้นที่สีม่วงในอนาคต

๘. การทำHIA เริ่มต้นตอนปี ๕๐-๕๑ การตั้งโจทย์มาจากภาคประชาชนที่ขอใช้สิทธิ์ตาม ม .๑๑ ของ พรบ .สุขภาพ ซึ่งไม่ได้เฉพาะเจาะจงที่มาบตาพุด แต่พูดถึง ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม แผน ปิโตรเคมีระยะที่ ๓ ดังนั้น HIA จึงมองไปที่ทางเลือกอนาคตจังหวัดระยอง จึงพัฒนาทางเลือกของจังหวัดระยอง ที่นอกเหนือจากปิโตรเคมีระยะที่ ๓ มาอีก ๒ ทางเลือก คือการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอิงกับเศรษฐกิจของระยอง และการพัฒนาที่นำ ๒ ส่วนประกอบเข้าด้วยกัน โดยการทำให้ ๓๕๐ หลังคาเรือนในหมู่บ้าน ที่จะบอกว่าอนาคตระยองทั้ง ๑๐-๒๐ ปีคนระยองหวังอะไรบ้าง ทำการประเมินใน ๔ มิติ คือ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากร โดยประเมินทั้ง ๓ ทางเลือก ซึ่งผลออกมาชัดเจนว่าการพัฒนา

ตามแผนปีโตรเคมีระยะที่ ๓ นั้นทำให้ GDP เพิ่มขึ้น แต่จะมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม ทรัพยากร สำหรับทางเลือกที่ ๒ อาจจะกระทบกับ GDP ของจังหวัด แต่ส่วนอื่น ๆ มีแนวโน้มจะดีขึ้น ซึ่งคนระยอง ไม่ได้หวังให้อุตสาหกรรมหนักขยาย แต่ไปในแนวทางการลดอุตสาหกรรม และเพิ่มเรื่องการเกษตร ประมง เศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาในอนาคต อันนี้เป็นข้อมูลที่ ได้มากที่สุดในการ ทำโพล

๙. การทำ SEA ซึ่งโยงมาที่ ม.๖๗ เพราะว่าในร่าง พรบ.องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมที่หลาย ฝ่ายช่วยกันร่าง องค์การอิสระไม่ได้ให้ความเห็นเฉพาะเรื่อง EIA เท่านั้นแต่สามารถให้ความเห็นได้ กว้างขวาง สามารถให้ความเห็นนโยบาย อันเป็นที่มาของโครงการ

๑๐. มาตรา ๖๗ ตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำคัญ คือ เชนนโยบาย การป้องกัน และการบังคับใช้ วรรค ๑ คือ เชนนโยบายว่าสิทธิ ของคนร่วมกับ รัฐ ร่วมกับชุมชน สามารถมีสิทธิ ร่วมในการ ดูแลศิลปวัฒนธรรม พื้นฟูคุณ ภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม วรรค ๒ เชนสังคมนโยบาย สามารถเข้าถึงฐาน ทรัพยากร น้ำ แร่ และสามารถเข้าถึงพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน หมายความว่าสิทธิ ของชุมชน รัฐบาลต้องมีนโยบาย ที่จะกำหนดโครงการที่สอดคล้องกับ วรรค ๑ ซึ่งต้องไม่ไปสร้างความ ขัดแย้ง ไม่ทำลายสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจที่อยู่อย่างพอเพียง ซึ่งในวรรค ๒ นี้ ต้องการมาตรการ ป้องกันสิทธิชุมชน โครงการเหล่านั้นต้องผ่านกระบวนการ HIA กระบวนการรับฟังความคิดเห็น ต้องมี มาตรการในการป้องกัน ถ้าไม่ปฏิบัติตามชาวบ้านสามารถฟ้องร้องรัฐบาลที่รับผิดชอบเรื่องของ ก ารวางแผน นโยบายการพัฒนาได้ ที่ผ่านมามีต้องเข้าใจก่อนว่าไม่ได้ต่อต้านการลงทุน แต่ต้องการนโยบายการพัฒนาที่ สมดุลระหว่างพื้นที่ชุมชน เศรษฐกิจ ชีวิต สิ่งแวดล้อม และการลงทุนจากภายนอก เมื่อมีการอนุมัติ / อนุญาตโครงการกิจกรรม ที่เกนตักยภาพการรองรับของพื้นที่ จะต้องทบทวนกระบวนการอนุมัติ / อนุญาต และจะต้องมีทางเลือกอื่นให้กับนักลงทุน จึงต้องการเรียกร้องให้ ้หามาตรการป้องกัน แต่ข่าวที่ ออกไปสู่สาธารณะกลายเป็นการต่อต้านการลงทุน จึงควรชี้แจงข้อมูลกับภาคธุรกิจให้เข้าใจถึงมาตรฐาน โรงงานเป็นที่ยอมรับ และสิทธิของชุมชนในการปกป้องสิทธิของตนเอง ซึ่งในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ จะจัดเวทีสาธารณะ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เพื่อให้ข้อมูลกับสังคมที่มีความสมดุลกันทั้ง ๒ ทาง โดยจะเชิญภาคอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานราชการ ตัวแทนชาวบ้านโดยมีสำนักงาน คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเป็นองค์กรร่วมจัด

๑๑. ขณะนี้ต้องทำให้เห็น ๒ อย่าง คือ การปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และ รักษาคุณภาพ ชีวิตของคน ซึ่ง HIA เป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ม . ๓๒ สิทธิในการใช้ชีวิตอยู่ Right to life สิทธิใน

การมีชีวิตอยู่ที่จะมีความมั่นคง ดังนั้นการทำ HIA เป็นทั้งกระบวนการและวิธีการ ถ้าไม่ทำจะมีผลกระทบทันที

๑๒. ทาง สช. กำลังพยายามผลักดันเรื่อง HIA เข้าสู่อาเซียน เพราะอาเซียนเองก็ประสบปัญหาคล้าย ๆ กันในการลงทุน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่สนใจให้กลุ่มอาเซียนเป็นฐานการผลิตเนื่องจากต้นทุนถูก ทั้งเรื่องแรงงาน ทรัพยากร ดังนั้นการจับมือ ในระดับภูมิภาคจะช่วยให้สามารถคัดกรองอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาลงทุนได้ ซึ่งไม่ได้ปฏิเสธการลงทุน แต่การลงทุนนั้นจะต้องเป็นการลงทุนที่ดีมีคุณภาพ

๑๓. ที่ประชุมเสนอให้ เสนอเรื่องต่อ นายกรัฐมนตรีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเพื่อการตัดสินใจด้านนโยบาย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีโครงสร้างอำนาจหน้าที่ชัดเจนจึงทำให้การทำงานมีความลำบาก อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในตอนนี้อยู่เรื่องกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่มีเรื่องระบบการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในเบื้องต้นมีการเสนอให้ตั้งคณะกรรมการอิสระด้านสิ่งแวดล้อมชั่วคราว แล้วผลักดัน พรบ. เข้า ครม.ต่อไป

๑๔. ในการแจ้งข้อมูลให้ท่านนายกได้รับทราบข้อมูลนั้น ในการประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) จะมีการรายงานข้อมูลต่าง ๆ ให้ท่านนายกฯ ได้รับทราบอย่างละเอียด และนโยบายของท่านนายกฯ เน้นเรื่องสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือคำตัดสินของศาลปกครองและสื่อพยายามตีความให้เป็นเรื่องของความเสียหายทางเศรษฐกิจ

๑๕. เรื่องคณะกรรมการชั่วคราว ขององค์การอิสระ ได้มีการร่างข้อเสนอเบื้องต้นของโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ ถ้าจะดำเนินการให้ครบตาม ม. ๖๗ เพื่อให้ทันความเร่งด่วนของทุกฝ่าย ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างขอคำปรึกษาในเครือข่าย แนวคิด คณะกรรมการชั่วคราวนี้ ไม่ได้มาแทนองค์การอิสระตาม พรบ. ฉะนั้นช่วงแรกรัฐบาลต้องเอาร่าง พรบ. เข้ากระบวนการนิติบัญญัติก่อน แต่ในระหว่างนั้นเสนอให้ตั้งคณะกรรมการชั่วคราวขึ้นมา เพื่อดูเรื่องการประเมินผลกระทบ การรับฟังความคิดเห็น แล้วพอร่าง พรบ. ผ่าน ตั้งองค์การอิสระได้ ผลของ คณะกรรมการชั่วคราว จะส่งข้อมูลต่อให้องค์กรอิสระที่มาจากร่าง พรบ. อาจจะใช้เวลาประมาณ ๖ เดือน เพื่อให้ทุกอย่างครบถ้วนตาม ม. ๖๗ หน่วยงานอนุมัติ อนุญาตจึงจะสามารถดำเนินงานต่อไป

๑๖. การสอบสวนคดีด้านสิ่งแวดล้อม การที่ DSI เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมในเรื่องมาบตาพุดได้นั้น เนื่องจากปลายปีที่ผ่านมาคุณสุทธิ อัชฌาศัย ได้พาประชาชนเข้าร้องทุกข์ สิ่งที่ DSI ดำเนินการพบว่าเรื่องมาบตาพุดเป็นเรื่องใหญ่ เกี่ยวพันกับเรื่องผังเมือง แต่เดิมพื้นที่กันชนอยู่ห่างหลาย

กิโลเมตร แต่ขณะนี้อยู่ใกล้ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ เมตรเท่านั้น พื้นที่กันชนกลายเป็นบ้านชาวบ้าน ตามที่ได้เข้าไปตรวจสอบพบว่ามีมีการนำกากของเสียอุตสาหกรรมมาทิ้งในพื้นที่บ้านนาง จากการเจาะน้ำบาดาลมาตรวจสอบพบว่ามีความเป็นกรดถึงค่า PH 4 สรุปว่าพื้นที่มีปัญหาแน่นอน ซึ่งทาง DSI เตรียมสรุปเรื่องเข้าเป็นคดีพิเศษในเดือนนี้ แต่ว่า ๗๖ โครงการถูกระงับก่อน จึงเกรงว่าถ้าเสนอเข้าไป ความเสียหายจะเกิดขึ้น จึงต้องชะลอออกไป ตอนแรกจะจัดประชุมปรึกษาเพื่อหามาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ในช่วงปลายเดือนตุลาคม แต่อาจจะต้องล่าช้าเพื่อการตรวจสอบในการบังคับใช้กฎหมาย

๑๗. การศึกษาเรื่องนิติวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environment forensics science) โดยใช้มาบตาพุดเป็นกรณีศึกษา ซึ่งในเมืองไทยไม่มีสอนจะต้องใช้ความรู้จากต่างประเทศมาสร้าง องค์ความรู้ของตนเอง คดีสิ่งแวดล้อมเป็นคดีทางเทคนิค ดังนั้นการพิสูจน์ต้องใช้กระบวนการเชิงนโยบายใน การพิสูจน์ เพราะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นมาอย่างไร อาจเรียกได้ว่าเป็น Eco investigation เพราะเป็นปมหลายชั้นและลึกกว่า คำว่าสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงกับเรื่องสุขภาพ จึงเสนอว่าควรใช้คำว่านิติวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งเป็น การพิสูจน์ทราบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยให้กระบวนการของนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจัดเวทีเสวนาจะทำให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

๑๘. ควรมีการจัดสัมมนาวิชาการ โดยเฉพาะประเด็น HIA และ SEA จะประสานร่วมกันอย่างไร รวมถึงเรื่องหลักฐานในการพิจารณาคดีพิเศษ การที่ DSI เข้ามาจะช่วยเรื่อง นิติวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้ ซึ่งจะสามารถเชื่อมต่อได้ว่าปัญหาเกิดขึ้นจากไหน มาจากใคร แล้วโยงไปถึงเรื่องสุขภาพ และเป็นโอกาสที่จะนำความรู้มาร่วมกันทั้งสังคม

มติที่ประชุม รับทราบโดยให้ฝ่ายเลขานุการนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปพิจารณา ดำเนินการ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องสืบเนื่องและเรื่องค้างพิจารณา

๔.๑ รูปแบบกลไกผู้ตรวจการสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลกระทบทางสุขภาพ

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากมติการประชุม คณะกรรมการศึกษา สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานตาม ข้อเสนอของ คสช. ว่าด้วย การแก้ไขปัญหามลกระทบต่อ สุขภาพ : กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ มอบหมายให้อาจารย์ไพสิฐ พานิชยกุล ร่างโครงการ

การทำงานระหว่าง สช . กับ คณะกรรมการสิทธิฯ โดยใช้รัฐธรรมนูญเป็นตัวเชื่อมโยงการทำงาน ชื่อโครงการจัดตั้งกลไกการตรวจการโดยสมาชิกเฉพาะ พื้นที่ สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสุขภาพจากนิคมอุตสาหกรรม นำเสนอในการประชุมครั้งถัดไป อาจารย์ไพสิฐ นำเสนอรูปแบบกลไกผู้ตรวจการสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสุขภาพ ดังนี้

ฐานความคิด

ระบบกฎหมายที่บังคับใช้ได้เริ่มจากหลักเรื่องความรำคาญ ใช้ประสาธน์สัมผัสของคนเป็นตัวบอก ซึ่งกรมควบคุมมลพิษไม่ได้กำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้เกิดการถกเถียงและเกิดปัญหาตามมา รวมทั้งขาดกลไกที่จะบังคับใช้ ในแง่ของสุขภาพ อาจใช้หลักเรื่องความรำคาญเป็นจุดเริ่มต้น แล้ว ค่อยๆ สร้างการรับรู้ของการแก้ปัญหาตรงนี้ ในระดับโรงงาน อุตสาหกรรมจะต้องตั้งเกณฑ์อะไรอย่างไร ต้องทบทวนอีก ในเบื้องต้นในระดับสุขภาพของประชาชน หลักเดือดร้อนรำคาญควรจะเป็นเรื่องที่ คสช . ยึดเป็นหลักเริ่มต้นดำเนินการ

เรื่องที่ต้องทำก่อนจะไปสู่ประเด็นทางกฎหมาย คือ ถ้าเคลื่อนโดยใช้กลไกของรัฐที่จะทำตามกฎหมายอาจเป็นไปได้ยาก ดังนั้นควรจัดเวที วิชาการที่จะให้ข้อมูล วิเคราะห์ให้เห็นภาพรวมทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งจะเป็นจุดตั้งต้น

ส่วนเรื่องสุขภาพ กฎหมายค่อนข้างเอื้อกว่าทางเรื่องสิ่งแวดล้อม ทั้งตัวองค์กรที่รับผิดชอบ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสุขภาพ ค่อนข้างชัด ไม่ว่าจะเป็นงานศึกษาที่ลำพูน สมุทรปราการ มาบตาพุด ซึ่งสถาบันโรคมะเร็งมีข้อมูลอยู่ รวมถึงข้อมูลของชมรมวิศวะ ที่ทำงานในบริเวณพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งข้อมูลไม่เป็นทางการพบว่า คนที่จบเป็นวิศวกรอยู่ในโรงงานอายุจะสั้นมาก ประมาณ 30-40 ปี จะกลับไปอยู่บ้าน

ข้อเสนอในการทำงาน

๑. ต้องทำเวทีวิชาการ และต้องทำเป็นซีรีส์ออกมา นอกจากเวทีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่ธรรมศาสตร์แล้ว ต้องมีเวทีในแง่มุมต่างๆ เป็นเรื่องที่ต้องเร่งทำขึ้นมาก่อน

๒. พัฒนาเชิงกลไกที่จะสร้างต่อในระยะกลาง ระยะยาว ประเทศที่กลไกในการบังคับใช้กฎหมายเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม จากประสบการณ์ต่างประเทศที่สามารถบังคับใช้ได้จริงเป็นเพราะมีการบูรณาการหน่วยงานต่างๆ เข้ามาด้วยกัน คือ ไม่ใช่เป็นเรื่องของกระทรวงเป็นตัวตั้ง

แต่เป็นเรื่องพื้นที่ไหนมีนิคมอุตสาหกรรมจะมีหน่วยงานตรงนั้นเกาะติดอยู่เลย ถ้าดูในกรณีของอเมริกาจะมี EPA ครอบคลุมตั้งแต่การเข้าไปศึกษาศักยภาพ ติดตามหลังจากนั้นเป็นอย่างไร ถ้าเกิดเหตุฉุกเฉินจะดำเนินการอย่างไร

๓. เรื่องของข้อมูล ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ระยะที่ ติดตาม ระยะที่ดำเนินการไป กรณีของเยอรมันหลังจากที่โรงงานมันหมดอายุไปแล้ว แต่ยังเก็บข้อมูลพวกนี้อยู่ หลังจากที่โรงงานเลิกกิจการไปแล้วก็มีการรักษาดินตรงนั้น ซึ่งจะมีข้อมูล

ปัญหาที่พบในประเทศไทย

การสร้างกลไก ของประเทศไทยยังติดในทางกฎหมาย เป็นการแย่งอำนาจกันระหว่างศาลกับฝ่ายบริหาร เป็นช่องว่างของปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้น สุดท้ายผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายให้กับชาวบ้านที่รับผลกระทบ

สำหรับประเทศที่ประสบความสำเร็จ คือ ไม่ได้ใช้ระบบราชการปกติในการแก้ปัญหา ซึ่งของไทยระบบราชการปกติ สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ไม่มีเจ้าภาพ ไม่ไปถึงไหน ดังนั้น สช .เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาภายใต้ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งปรัชญา คือต้องคิดใหม่จากระบบตรงนี้ มันเป็นเรื่องที่ต้องผ่าทางตันให้ได้ ข้อเสนอ ควรจะคุยกับนายกฯ ในฐานะที่เป็นหัวหน้ารัฐบาลว่าปัจจุบันมีกฎหมายที่เอื้อตรงนี้อาจจะตั้งองค์กรมหาชนเพื่อดูแลปัญหานี้โดยเฉพาะ ถ้าต้องการทำให้เกิดองค์ กรขึ้นมาดูแลระดับพื้นที่ ใน ระยะต้น อาจจะเป็นเรื่องของการเสนอนายกฯ เพื่อตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เหมือนกับสมัยที่คุณโมฆิตเป็น ประธาน ตั้งคณะกรรมการระดับชาติระดับจังหวัด กฎกติกา คือ ต้องมีการประชุมในระดับพื้นที่แทบจะทุก อาทิตย์ ในระดับประเทศมีการรายงานผลติดตามทุกเดือน ซึ่งตรงนี้จะทำให้เกิด ารขยับหลาย ๆ อย่าง แหกแนวไปจากระบบราชการที่มีแต่เดิม

สิ่งที่ต้องคิดเพื่อนำไปสู่การตั้งองค์กรที่เข้ามาดูเรื่องนี้ก็คือ อาจจะใช้องค์กรติดตามเพื่อพัฒนา ระบบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรม คือมองไม่เฉพาะแต่มาบตาพุด แต่มองอนาคตต่อไปด้วย ต้องมีคนเข้าไปติดตามเรื่องนี้ บางส่วนของร่าง พ.ร.บ. ซึ่งมีองค์กรอยู่สองส่วน คือ องค์กรหนึ่งทำหน้าที่ตามเก็บข้อมูลตลอด อีกองค์กรหนึ่งทำหน้าที่วิจัยชี้ขาด ต่างประเทศมีสององค์กรนี้ประกอ กันอยู่ จะชี้ขาดได้ต้องมีข้อมูล การจะมีข้อมูลได้ไม่ใช่เก็บเฉพาะกรณีที่มีปัญหา แต่ติดต ามตลอดว่าสารตั้ง ต้นที่จะเข้าไปโรงงานมีอะไรบ้าง อยู่ตรงไหนยังไง ตรงนี้เป็นเรื่องที่ระดับพื้นที่เขาเก็บอยู่ โรงงานมีสาร ะอะไรบ้าง วิธีที่จะป้องกัน เกิดปัญหาขึ้นจะทำอย่างไร วิธีการที่จะแก้ทำอย่างไร ซึ่งต้องให้องค์กรทำหน้าที่ใน การติดตาม ซึ่งต้องออกแบบให้องค์กรนี้ ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคประชาชนที่จะได้รับ ผลกระทบเข้ามาเป็นคนที่ทำหน้าที่ในการติดตามเฝ้าระวัง

ข้อเสนอที่จะต้องเคลื่อนไหวต่อนอกจากผลักดันให้เกิดการตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามและพัฒนา ระบบคุณภาพชีวิตของประชาชนบริเวณนิคมอุตสาหกรรม เสนอให้ คสช . ในฐานะดูแลเรื่องนี้ อาจจะต้อง คุยกับทางคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก ซึ่งการประชุมที่ผ่านมาของคณะกรรมการชุดนี้ เพื่อ แก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถขยายการลงทุนได้ เช่น การตั้งมหาวิทยาลัย การให้จดทะเบียนแรงงาน ต่าง ๆ เป็นเรื่องของการที่แยกส่วนกันทำ อีกทั้ง คสช . อาจจะต้องพูดคุยกับทางสนธิบาตเทศบาล หรือว่า อบต. ที่จะต้องรับเรื่องฝั่งเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่ อบต. .พร้อมที่จะเข้ามาทำ เพราะได้ภาษี แต่ไม่ใช่เฉพาะ เรื่องภาษีอย่างเดียว ควรจะดูในเรื่องของระบบในการดูแลด้วย แต่กรณีการไปคุยกับสนธิบาตเทศบาล หรือสมาคมอบต. .อาจจะต้องระวังเพราะหมายถึงต้องมีการปรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปจากที่ เป็นอยู่ นั้นหมายความว่าต้องยุบตำแหน่ง นายกอบต. นายกเทศบาลลง ซึ่งตรงนี้นั้นจะเป็นปัญหาถ้าเข้าไป ผิดจังหวะผิดทาง

หลังจากการตั้งองค์กรขึ้นมาแล้ว อาจจะต้องคุยกับ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ (คปร.) เพื่อให้องค์กรที่ตั้งขึ้นสามารถเข้าไปดูเรื่องการออกใบรับรองกับโรงงาน ให้ ISO14000 ให้ไปได้อย่างไร ถ้าเกิดมีปัญหาแบบนี้เกิดขึ้น ถ้า ISO มันเป็นหลักประกันได้ดี ปัญหาควรน้อยลง แต่ถ้าใช้ ISO เป็นเรื่อง ของการทำ CSR ขยายแบรนด์อย่างเดียวแต่ไม่รับผิดชอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ต้องคุยกับรัฐสภาในแง่ของการเสนอกฎหมาย ซึ่งต้องนำไปสู่การมี องค์กรชี้ขาดในระดับพื้นที่ ในแง่ของการที่จะทำให้อำนาจของการวินิจฉัยชี้ขาด หรืออำนาจกึ่งตุลาการมีอยู่ ในระดับพื้นที่ ในแง่ของการที่จะชี้ขาดว่ากรณีปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรม โดยการ ใช้ข้อมูลจากพื้นที่ที่มีการติดตามมาโดยตลอด ใช้คณะกรรมการระดับพื้นที่ จากการศึกษาวิจัยใน ต่างประเทศเมื่อใดก็ตามที่ประกาศเขตนิคมอุตสาหกรรม จะต้องมีองค์กรนี้ขึ้นมาประกบ เพื่อ เตรียมความพร้อมในเรื่องการเก็บข้อมูล ในเรื่องของการสร้างบรรทัดฐาน ในการที่จะชี้ขาด เพราะ ไม่อย่างนั้นมันก็จะเข้าสู่วังวนแบบเดิม คือองค์กรในระดับพื้นที่ไม่มี และถ้าหากว่าข้อยุติที่องค์กรชี้ขาดไม่ เป็นที่พอใจก็ค่อยมาเสนอต่อศาลปกครอง

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑. ข้อมูลเพิ่มเติมที่เสนอกับสภาองค์กร อาจจะมี ประสานกับ DSI และกระทรวงต่างประเทศว่ามี ข้อมูลนี้หรือไม่

๒. กรณี EPA อาจจะมีลำบากเนื่องจากผู้ตรวจสอบกับผู้อนุญาตเป็นคนเดียวกัน คือ กรมโรงงาน อุตสาหกรรม ในกรณีของประเทศเกาหลี ถ้ามีการลงทุนมูลค่าเกิน ๒๐๐ ล้านดอลลาร์ ต้องตั้ง

สำนักงานใหญ่ในพื้นที่เพื่อต้องการตัดสินใจต่าง ๆ ไว้ในพื้นที่ เช่น สำนักงานใหญ่โตโยต้า ตั้งอยู่ที่เมืองโตโยต้า

๓. การตั้งกองทุนตามที่สถาบันธรรมรัฐ ๆ ศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบ ศึกษาจากกฎหมายของญี่ปุ่น ของเยอรมัน การตั้งกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันว่าถ้าเกิดปัญหา เงินนั้นต้องเอามาใช้แก้ปัญหา แต่ จะเห็นว่าญี่ปุ่นกับเยอรมันผลักอุตสาหกรรมออกนอกประเทศ เนื่องจากเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสูง

๔. การตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ หรือองค์การมหาชนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจจะต้องศึกษาความเชื่อมโยงของทั้ง ๒ องค์กรนี้ด้วย เนื่องจากองค์กรอิสระตามมาตรา ๖๗ ยังไม่ได้รับความชัดเจน

๕. กลไกการบริหารทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ที่ผ่านมามีการตั้งคณะกรรมการหลายชุด มีทั้งที่มีการประชุมและไม่มีการประชุม ส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อการซื้อเวลา

๖. การจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นที่เป็นรูปแบบพิเศษ กพอ .มีแนวคิดนี้แล ละมอบสภาพัฒน์ฯ ไปหารูปแบบในเรื่องของการจัดตั้งองค์กรพิเศษ อาจารย์ไพสิฐอาจจะต้องปรึกษากับทางสภาพัฒน์ฯ รวมทั้งการจัดตั้งองค์กรพิเศษอาจจะไม่ใช่เวลานานอย่างที่นำเสนอเนื่องจากมีต้นทุนเดิมอยู่

๗. การจะตั้งคณะแก้ไขปัญหาคัดแย้ง สามารถทำได้เลย อย่างเช่นในเรื่องของการออกกฎระเบียบข้อบังคับ เนื่องจากคณะกรรมการชุดนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพดังนั้น ควรเติมเต็มในเรื่องสุขภาพ ทำอย่างไรจะรวมพลังของหมอทั้งหมดที่มีอยู่ อะไรที่ทำได้ทันที เนื่องจากกว่าจะตั้งมหาวิทยาลัยผลิตแพทย์นั้นคงจะใช้เวลานาน

๘. การใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ตราพระราชกฤษฎีกาตั้งเป็นองค์กรติดตามเพื่อพัฒนาระบบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรม และไม่ควรถือให้องค์กรมีอำนาจหรือกลไกในการใช้ข้อมูล ซึ่งจะถูกสกัดกั้นการทำงาน ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่ควรดำเนินการคือประสานความร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้ภายใต้องค์กรนี้ คือต้องทำงานลับ ๆ ออกหน้าไม่ได้

๙. การทำงานแบบเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยอาจจะยังไม่ต้องคิดถึงเรื่องการจัดองค์ การร่าง พ.ร.บ. เนื่องจากขณะนี้กำลังถูกปิดเปื้อนไม่ค่อยเห็นอนาคตเท่าไรนัก ทั้งนี้ข้อมูลเชิงลึกของมาบตาพุด อาจจะเรียนปรึกษากับอาจารย์ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ ซึ่งเคยทำโครงการที่มาบตาพุด โดยสถาบันพัฒนาองค์ความรู้

๑๐. การทำงานนี้ภายใต้ สช. โดยใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพ เพื่อให้พื้นที่ลุกขึ้นรักษาลิขิตที่เป็นประโยชน์ ทั้งในเรื่องของคุณภาพชีวิต คน สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถนำประเด็นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมีอำนาจของพื้นที่มากกว่าองค์กรอิสระ ซึ่งนักวิชาการต้องสนับสนุนเรื่องของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กระบวนการ HIA จะช่วยพื้นที่ได้อย่างไร กระบวนการเหล่านี้สามารถทำได้เลยในพื้นที่ และอาจจะต้องชี้แจงกับพื้นที่ด้วยว่ากา รเรียกร้องในเชิงการเคลื่อนไหวควรกระทำน้อยลง เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่หน้าที่ของ สช. ในด้านของ สว. ต้องช่วยกีดตันทางฝ่ายการเมือง ควรแบ่งแยกหน้าที่กันให้ชัดเจนแต่ไปในทางเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิฯ ทำงานยกระดับองค์ความรู้เพื่อใช้ข้อมูลกีดตันทางการเมือง

๑๑. การทำข้อมูลของเศรษฐกิจ ๓ ขาให้สมดุล เพื่อให้ทราบว่าถ้าต้องการเศรษฐกิจ ๓ ขาจะทำให้ตัวเลขเศรษฐกิจเป็นเท่าไร มีการจ้างงานกี่คน สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร สุขภาพเป็นอย่างไร หรือเรื่องเกษตรท่องเที่ยว เกษตรจากการท่องเที่ยว ต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำข้อมูลชี้แจงกับสังคม ชาวบ้านเองจะได้เข้าใจอย่างชัดเจนมากขึ้น เทียบกับอุตสาหกรรมที่มักจะอ้างว่าถ้าหยุดการขยายอุตสาหกรรมจะทำให้เศรษฐกิจเสียหาย ๔ แสนล้านบาท คนตกงาน ๑ แสนคน ควรมีทางเลือกอื่นให้กับสังคมนอกจากการพัฒนาอุตสาหกรรม และเป็นรูปธรรมชัดเจน ดังนั้นพื้นที่จึงต้องการการสนับสนุนข้อมูล ลักษณะนี้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากพื้นที่จะต้องใช้เวลากับการเคลื่อนไหวในด้านอื่น การศึกษาข้อมูลทางเลือกเศรษฐกิจที่ชัดเจนเพื่อเป็นหลักฐานว่าสามารถเกิดขึ้นจริงได้ ถ้า สช. สนับสนุนการทำข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๑๒. ในการพูดถึงข้อมูลความเสียหาย ๔ แสนล้านบาท คนตกงาน ๑ แสนคนไม่ได้ชี้แจงถึงแหล่งที่มาของข้อมูล และต้องทำความเข้าใจว่าตัวเลข ๔ แสนล้านบาทไม่ใช่รายได้สุทธิที่ได้ทั้งหมด ยังมีส่วนที่ต้องส่งออก หรือนำเข้าวัตถุดิบ และผลกำไรที่ต้องส่งคืนไปยังประเทศผู้ลงทุน ในกรณีที่ต้องการให้นำเม็ดเงินมาเปรียบเทียบกันระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ ๒ แบบ คงเปรียบเทียบแบบนี้ไม่ได้ เนื่องจากภาคเกษตรของระยองถูกทำให้บอบช้ำระยะเวลาที่จะทำให้ภาคเกษตรพื้นนั้นต้องใช้ระยะเวลา แต่อาจจะทำข้อมูลในลักษณะจะช่วยลดความยากจนในจังหวัดระยองได้มากกว่าสิ่งที่ทางรัฐบาลทำหรือไม่ หรือรายได้จะตกไปอยู่ในมือของประชาชนเท่าไร สร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว ชุมชน มากกว่าหรือไม่อย่างไร

๑๓. การศึกษาข้อมูลตัวเลขค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังจากอุตสาหกรรมปิดกิจการแล้ว เพื่อให้กลับคืนสู่สภาพเดิม หรืออยู่ในสภาพที่ใช้ประโยชน์ จากพื้นที่ได้ เช่น ค่าปรับปรุง ฟื้นฟูหลังจากที่โรงงานนั้น ๆ ออกไปแล้ว ค่า Replacement cost เท่าไหร่ คือ เมื่อเอา

โรงงานออกไปเมืองไทยต้องเสียเงินฟื้นฟูเท่าไร นั่นคือค่าต้นทุนสิ่งแวดล้อม ค่าใช้จ่ายที่คนระยองต้องเสียไปกับคำรักษาพยาบาล ซึ่งแน่นอนว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปนั้นมากกว่า ๔ แสนล้านบาท

๑๔. แนวคิดที่อาจารย์ไพสิฐ พานิชยกุล เสนอ ทำกฎหมายให้เป็นวิทยาศาสตร์ เช่นเรื่องความรำคาญ ต้องฟังหมอ ใน พรบ.สาธารณสุข พุดเรื่องความรำคาญเอาไว้ด้วย เอามาพิสูจน์ทางการแพทย์ ว่าประเด็นผลกระทบเป็นแบบนี้ เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไร แปลงกฎหมายให้ท่านผู้พิพากษา อัยการ ที่เขียนว่าความรำคาญ วิทยาศาสตร์เขาเขียนไว้ว่าอย่างไร ผิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรให้ศาลเห็นว่าสิ่งที่กฎหมายกำหนดมันเป็นวิทยาศาสตร์ กลับไปหากฎหมายอีกที่ในการพิสูจน์ ขณะนี้ Model มี ๓ วง คือกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ แต่จะต้องเพิ่มเรื่องสุขภาพด้วย

๑๕. สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีระบบกลไก Check & Balance ที่ดี การเคลื่อนไหวในภาคประชาชนจึงน้อย ในส่วนของมาบตาพุดประชาชนช่วยในการตรวจสอบภาครัฐซึ่งภาคประชาชนต้องทำงานหนักมาก

๑๖. ในระยะต่อไปประเทศที่พัฒนาแล้วจะดึงประเทศที่เป็นฐานการผลิต เข้าร่วมรับผิดชอบเรื่อง green house gas ประเทศที่พัฒนาแล้วจะบีบบังคับให้ โรงงานที่ก่อภาระเรื่อง green house gas ออกจากประเทศโดยมาตรการทางภาษี และมาตรการอื่น ๆ และจะพุดถึง Green Investment มากขึ้น

๑๗. มาตรา ๖๗ เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ชาวระยองไม่อยากจะขยายอุตสาหกรรมเพิ่ม แต่อย่าไปทำตามรูปแบบ กลไก ที่จะนำไปสู่การออกใบอนุญาตได้ ต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อ เป็นตัวชี้ให้เห็นว่าปัญหาสุขภาพมันเกิดขึ้นจากการกระทำของอุตสาหกรรม หรือหลักเศรษฐศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจอื่นที่มันต้องเสียไปกับการลงทุน มันก็ทำให้ไทยเราได้บทเรียนใหม่อีกบทเรียนหนึ่ง

๑๘. ประเด็นความสัมพันธ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมกับผลกระทบด้านสุขภาพ มีงานวิจัยของทาง สกว . หัวหน้าโครงการ คือ ดร . นันทวรรณ วิจิตรวาทะการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งดำเนินการมาถึงขั้นตอนสุดท้ายแล้วมีการเปิดเผยร่างการศึกษา ฯ แต่ยังไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด และเป็นการทำวิจัยตามแบบวิชาการทั่วไป ซึ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ชัดเจนระหว่างความเสี่ยงของสุขภาพที่เพิ่มขึ้นเมื่อคนอยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเรื่องนี้เป็นตัวสำคัญถ้าพุดถึงในรูปคดีต่าง ๆ จะเห็นได้ชัดเลยว่า จะมีน้ำหนัก กออย่างยิ่งเลยในรูปคดี ในนั้นจะมีประเด็นที่สำคัญมากคือเรื่องของอัตราการเกิดผิดปกติของเด็ก แต่ว่าปัญหาตอนนี้คือยังไม่ยอมให้เปิดเผยต่อสาธารณะ

๑๙. ก่อนการจัดเวทีเสวนา ควรมีการตรวจสอบข้อมูลทุกด้านที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นไหน ประเด็นงานวิจัยของ สกว . อาจจะต้องปรึกษาหารือว่าจะสามารถพุดคุยกันได้มากแค่ไหน หรืออาจจะมี

ประเด็นการศึกษาอื่น ๆ ที่แม้จะไม่ใช่ในมาบตาพุดแต่มีการเกี่ยวข้องเข้ามาได้อย่างไร เพราะว่าต้นเรื่อง สุขภาพสิ่งแวดล้อมมีที่วิจัยศึกษาไว้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องมาตรวจสอบดูงานศึกษางานวิจัยที่มีอยู่ ด้วยว่ามีแคไหน ขาดอะไร และเครื่องมือที่จะเอามาช่วย เช่น SEA/HIA จะช่วยผลักดันอย่างไร เชื่อมโยง อย่างไร

๒๐. การดำเนินตามยุทธศาสตร์ ๓ เหลี่ยมเขี่ยอนุภูเขาของมาบตาพุดในขณะนี้ พบปัญหาในขณะนี้ คือ ขาดองค์ความรู้ในการกำหนดนโยบาย ซึ่งอาจจะใช้ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่สรุปสั้น ๆ และให้เข้าใจง่ายชี้ให้รัฐบาล (คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) และภาคธุรกิจเห็นความสมดุลของเศรษฐกิจ การเกษตร / เศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อกำหนดนโยบาย ขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องการตั้งโรงพยาบาล การตั้ง องค์การสิ่งแวดล้อม ๆ ชั่วคราว เข้ามาช่วยบริหารจัดการ กระบวนการทำ HIA จะต้องทำอย่างไร หรือ เรื่องรับฟังความเห็นจะต้องทำอย่างไร การประเมินศักยภาพ พื้นที่รองรับมลภาวะ ธรรมชาติในการบริหารมีอะไรบ้าง ควรจัดทำข้อมูลให้ชัดเจนแล้วนำเรียนกับท่าน นายกฯ ซึ่งจะได้ นำข้อมูลชี้แจงกับภาคธุรกิจว่าไม่ได้ห้ามการดำเนินธุรกิจแต่ควรมีการดำเนินการให้ถูกต้อง ซึ่งการเข้าพบท่านนายกฯจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

มติที่ประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการนำข้อคิดเห็นไปประกอบการสนับสนุนการศึกษารูปแบบ รูปแบบ กลไกผู้ตรวจการสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลกระทบทางสุขภาพ

๔.๒ การรายงานต่อสาธารณะ กรณี การแก้ไขปัญหามลกระทบต่อสุขภาพ จากอุตสาหกรรมในพื้นที่ มาบตาพุดและพื้นที่จังหวัดระยอง ตามมติคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากมติการประชุม คณะกรรมการศึกษา สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานตาม ข้อเสนอของ คสช. ว่าด้วย การแก้ไขปัญหามลกระทบต่อสุขภาพ พ : กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการนำเสนอกรอบเนื้อหา การรายงานต่อสาธารณะ ในการประชุมครั้งหน้า โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรออกแบบการรายงานให้เห็น ความคืบหน้าของการดำเนินงาน และให้มีการรายงานต่อสาธารณะเป็นระยะ ๆ ก่อนถึงเวทีสมัชชา สุขภาพ รูปแบบควรเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น การทำ web site และเสนอให้จัดทำรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็น ทางการสำหรับใช้อ้างอิงได้ และสำหรับประชาชนทั่วไป ในการนี้ฝ่ายเลขานุการได้ยกร่างเค้าโครง เอกสารรายงานและกระบวนการรายงานต่อสาธารณะรายละเอียดตามเอกสารแนบ

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑. งานนี้ควรจัดงานต่างหาก หรือจะนำเข้าไปรวมกับงานสมัชชาแห่งชาติที่จะจัดในวันที่ ๑๖-๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ เพราะงานสมัชชาแห่งชาติจะมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑.๕๐๐ คน หลายภาคส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งภาคการเมือง ภาคประชาชน และอาจจะจัดเวทีติดตามประเด็นนี้โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถเสนอเข้าการประชุมสมัชชาได้ ถ้าจัดงานต่างหากอาจจะต้องใช้เวลา และเงินทุนจำนวนมาก

๒. ถ้ามีเวทีในการประชุมสมัชชาแห่งชาติ จะเป็นช่องทางที่สื่อตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้ดี แต่การจัดเวทีจะเป็นการจัดงานในพื้นที่เพื่อกระตุ้นความคิดให้คนในพื้นที่ และเวทิดังกล่าวไม่ทำเฉพาะการรายงานเหตุการณ์แต่ต้องการชี้ทางไปข้างหน้าด้วย แต่ถ้าจัดงานร่วมกับสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จะไม่มีต้นทุนเพิ่ม ซึ่งอาจจะจัดทั้ง ๒ ส่วน

๓. สนับสนุนการจัดงานในพื้นที่ เนื่องจากเกิดเหตุก ารณ์มากมายในจังหวัดระยอง โดยเฉพาะการประกาศเขตควบคุมมลพิษ โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ และให้เห็นว่ามีส่วนในการทำงาน

๔. เห็นด้วยว่าต้องมีการสรุปการทำงานตามข้อเสนอ ๑๔ ข้อ ว่าการทำงานที่ผ่านมา ๑ ปีมีอะไรที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ เป็นการให้ข้อเสนอในเชิงคุณภาพไม่ใช้การวิพากษ์ และต้องเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ

มติที่ประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการนำความเห็นและข้อเสนอแนะไปพิจารณาดำเนินการ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

๕.๑ โครงการสนับสนุนกระบวนการจัดทำข้อมูลและการเรียนรู้ของภาคประชาชน เรื่อง แผนที่เดินดินและพื้นที่กั้นชนที่มามาตพุด จังหวัดระยอง

ความเป็นมา

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้สนับสนุนมูลนิธิโยบาศ ะยสุขภาพะทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพร่วมกับการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นกรณีผลกระทบต่อสุขภาพจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มามาตพุดและจังหวัดระยอง ซึ่งมีข้อเสนอแนะทางนโยบาย ๑๔ ประเด็น

ข้อเสนอที่ ๓ ให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ทำการวางและจัดทำผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยองฉบับใหม่ เนื่องจากผังเมืองรวมฯ ฉบับล่าสุด (ฉบับ

พ.ศ.๒๕๕๖) หมดระยะเวลาการใช้บังคับแล้ว และสามารถขยายระยะเวลาการใช้บังคับได้อีกไม่เกิน 2 ปี ทั้งนี้ จะต้องทบทวนการประกาศพื้นที่สีม่วงซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมที่ประกาศใช้ทับซ้อนกับพื้นที่ชุมชนในปัจจุบัน และต้องกำหนดให้มีพื้นที่กันชน (Buffer Zone) สำหรับพื้นที่อุตสาหกรรมทุกส่วน อันจะเป็นการป้องกันไม่ให้ผลกระทบทางสุขภาพจากภาวะมลพิษและความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุภัยคุกคามออกไป โดยเฉพาะในเขตพื้นที่มาบตาพุด และอำเภอบ้านฉาง โดยสนับสนุนการมีสำเนียงร่วมของประชาชนในพื้นที่ในทุกขั้นตอนของการวางผังเมืองตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงการเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติผังเมือง เพื่อให้มีการปรับสัดส่วนของคณะกรรมการผังเมือง โดย ก) ให้มีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ข) ให้กระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการผังเมืองมีการถ่ายโอนการกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ค) ให้กระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการผังเมืองมีความโปร่งใส โดยคณะกรรมการผังเมืองต้องทำบันทึกเหตุผลการตัดสินใจของกรรมการแต่ละคน และมีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของตนต่อสาธารณะ

ในการนี้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้เสนอให้รัฐบาลทบทวนและปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยองโดยจัดตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน วางและจัดทำผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลัก และชุมชนจังหวัดระยองฉบับใหม่

ต่อมาการประชุมคณะกรรมการพัฒนาบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๒ ได้มีมติ มอบหมายเทศบาลเมืองมาบตาพุด ร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง ยกร่างข้อบัญญัติ ท้องถิ่นสำหรับควบคุมการก่อสร้างอาคารและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เตรียมไว้ในกรณีที่ผังเมืองรวมมาบตาพุด ฉบับใหม่ ไม่สามารถจัดทำแล้วเสร็จและประกาศเป็นกฎกระทรวงได้ก่อนที่ผังเมืองรวมฉบับปัจจุบันจะสิ้นอายุในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ดังนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพของภาคประชาชน ให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำผังเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเสนอให้มีการจัดทำ โครงการสนับสนุนกระบวนการจัดทำข้อมูลและการเรียนรู้ของภาคประชาชน เรื่อง แผนที่เดินดินและพื้นที่กันชนที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง และโครงการส่งเสริมศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ฐานข้อมูลภาคประชาชน เพื่อการเรียนรู้ ปฏิบัติการเฝ้าระวังและติดตามมาตรการพื้นที่กันชนและการแพร่กระจายมลพิษ รายละเอียดตามเอกสารแนบวาระ ๕.๑

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑. ควรรวม ๒ โครงการเข้าด้วยกัน โดยที่ให้โครงการโครงการส่งเสริมศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้การเฝ้าระวังและการติดตาม เป็นหลัก สำหรับโครงการแผนที่เดินดินไปเสริมในส่วนที่ขาด ในเรื่องของการบริหารจัดการงบประมาณ สข. จะดำเนินการให้

๒. โครงการดังกล่าวยังไม่ควรยื่นของบประมาณที่ สข. แต่ควรยื่นที่จังหวัด เพื่อจะทำให้จังหวัดได้มีส่วนร่วม สามารถดึงภาควิชาการในพื้นที่เข้ามาทำงาน สำหรับ สข. สนับสนุนในแง่วิชาการ หรือในส่วนที่ส่วนงานอื่นไม่สามารถสนับสนุนได้ และช่วยในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ คือ ต้องการสร้างฐานความรู้ให้กับประชาชน ทำงานร่วมกับเครือข่ายนักวิชาการและภาครัฐ และให้ชาวบ้านได้มีข้อมูลเพื่อการต่อรองและการตัดสินใจ การติดตามตรวจสอบและทำงานร่วมกับภาครัฐ ในส่วนงานที่มีหน่วยงานรับผิดชอบแล้ว และเป็นงานเชิงเทคนิค ควรใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาต่อยอด ซึ่งจะช่วยลดงบประมาณได้เป็นจำนวนมาก

๔. ผลงานระยะสั้นที่ได้ คือ เอกสารแผนที่เฉพาะวิชาการ เชื่อมโยงกับแผนที่เดินดินที่ชาวบ้านทำ ซึ่งจะเป็ข้อมูลนำเข้าแรกของการทำผังเมือง ซึ่งไม่เคยมีข้อมูลลักษณะนี้มาก่อน ทั้งนี้ข้อมูลพื้นที่กันชนยังไม่เคยปรากฏใน EIA มาก่อน แต่การทำ HIA ต้องคำนึงถึงพื้นที่กันชนเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพโดยตรง

๕. การทำแผนที่เดินดิน/การทำผังเมืองโดยชาวบ้าน ข้อมูลที่ได้ทั้งส่วนข้อมูลชาวบ้านและข้อมูลวิชาการ ผ่านช่องทางการจัดทำผังเมืองใหม่ ซึ่งนี้ได้มีการศึกษาเรื่องการทำให้พื้นที่กันชนในต่างประเทศ พร้อมทั้งเชิญชวนบริษัทในระยอง สามารถทำการศึกษาพื้นที่กันชนไปพร้อม ๆ กัน แล้วจัดเวทีนำเสนอข้อมูลพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กันไประหว่างภาควิชาการและภาคประชาชน

๖. ได้มีการทบทวนเอกสารด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำผังเมือง คือ ๑) รัฐมนตรีมหาดไทยมีอำนาจตาม พรบ. ควบคุมอาคารปี ๒๕๒๒ ที่จะสามารถออกกฎหมายกระทรวงควบคุมอาคารได้ ๒) ผังเมือง เวลาทำผังเมืองใหม่ สามารถออกพระราชกฤษฎีกาสำรวจพื้นที่ ซึ่งสามารถกำหนดได้ว่าจะเพิ่มอะไรตรงไหน ๓) ท้องถิ่นสามารถออกเทศบัญญัติควบคุมอาคาร เมื่อทบทวนเอกสารเรียบร้อยแล้วนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณะ ๒ รอบ แต่ไม่เกิดความเคลื่อนไหวแต่อย่างใด จึงได้เรียนรู้ว่ามีช่วงทางระยะสั้น และระยะต่อไปในการผลักดันเรื่องผังเมือง

๗. สำหรับในต่างประเทศที่เจริญแล้ว เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย อเมริกา จะใช้กฎหมายเป็นตัวตั้ง นักการเมืองไม่เข้าไปแทรกแซง เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองทำงานอย่างเข้มแข็ง การทำ citizen dialogue ให้ชาวบ้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับเชิงนโยบาย มีเวลา ของการมีส่วนร่วม สำหรับโครงการทั้ง ๒ โครงการถึงแม้ว่าจะใช้ประชาชนเป็นตัวตั้ง แต่ก็มีมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะมีกระบวนการสมัชชาจังหวัดที่มีการลงนามข้อตกลงกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งทำให้เกิดการมองปัญหาตรงกัน สข . เป็นคนกลางทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม เน้นเรื่ององค์ความรู้ และให้ประชาชนตื่นตัว สามารถจัดการเชิงนโยบาย ในเรื่องของพื้นที่ ความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน จะสามารถทำให้เข้าใจตรงกันได้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และต้องเข้าใจว่าทุกภาคส่วนต้องทำหน้าที่ของตัวเอง

๘. ควรมีการลงนามข้อตกลงร่วมกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ในเรื่องของผังเมือง และ เรื่องการเฝ้าระวัง โดยที่ สช. เป็นตัวกลาง เรื่องที่สำคัญและต้องพูดคุยใช้ชาวบ้านได้เข้าใจว่าต้องมีความรู้ และตื่นตัว

๙. พื้นที่กันชนในนิคม ซึ่งเป็นไปตามหลักสากล คือ การให้เข้าพื้นที่ของการนิคมต้องกันพื้นที่ บางส่วนระหว่างโรงงานเพื่อเป็นพื้นที่กันชน แต่สำหรับมาบตาพุดการนิคมให้เข้าพื้นที่ทั้งหมด และบอกว่า พื้นที่กันชนในนิคมเป็นภาระของโรงงานที่จะต้องดำเนินการเอง การขยายโรงงานก็ไม่ได้ดำเนินการเรื่อง พื้นที่กันชน ซึ่งได้รับคำชี้แจงว่าเพราะในบริเวณดังกล่าวไม่มีชุมชนอยู่ จึงไม่จำเป็นต้องทำแนวกันชน โดย ความเป็นจริงเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ ซึ่งใน พรบ . การนิคม ระบุว่าแนวกันชนไว้ที่ ๒๕ เมตร ซึ่งน้อยมาก อาจจะต้องไปศึกษาของต่างประเทศว่ากำหนดพื้นที่กันชนเท่าไร และต้องไปเปลี่ยนกฎหมายให้ถูกต้อง

๑๐. ต้องการขยายพื้นที่การทำโครงการนอกจากพื้นที่มาบตาพุด เช่น บ้านฉาง ปลวกแดง ไม่อย่างนั้นต้องตามแก้ปัญหาพื้นที่ละนิคม จึงต้องการให้ระยองเป็นตัวอย่างเรื่องพื้นที่กันชน ในนิคม อุตสาหกรรมระยอง

มติที่ประชุม นำข้อเสนอต่าง ๆ ปรับให้ข้อเสนอโครงการชัดมากขึ้น

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ

ไม่มี

นางนุชนารถ นาคขำ ผู้ตรวจรายงานการประชุม

นางสาวสมพร เพ็งคำ ผู้ตรวจรายงานการประชุม